

Vztah a znalosti Čechů k muslimské minoritě

červen 2018

M E D I A N

zpracováno pro

iDNES.cz

obsah

Výzkum si klade za cíl mapovat postoje české veřejnosti k muslimům žijícím na území České republiky. Zaměřuje se především na obecné vnímání muslimů, postoje k jejich zvykům a zapojení do každodenního života v české společnosti. Nemalá pozornost je věnována i zdrojům informací o této minoritě, osobní zkušenosti s touto komunitou a tomu, do jaké míry mají čeští občané povědomí o některých faktických údajích spojených s muslimy v ČR. Postoje respondentů jsou dále zkoumány i skrze obecný vztah k muslimům – index otevřenosti.

metodika výzkumu

Velikost vzorku	817 respondentů ve věku 18 a více let
Termín dotazování	25. května – 9. června 2018
Metoda sběru dat	Kombinace dotazování prostřednictvím online panelu (CAWI) a osobního dotazování vyškolenými tazateli s využitím laptopů (CAPI)
Heterogenita vzorku	sběr rozhovorů provádělo více než 70 tazatelů ve více než 60 okresech ČR
Výběr respondentů	kvótní výběr v náhodně vybraných oblastech ČR
Reprezentativita	<p>výzkum je reprezentativní pro populaci ČR 18+ podle:</p> <ul style="list-style-type: none">• základních sociodemografických proměnných (kraje, věku, pohlaví, vzdělání, velikosti obce)• volební chování ve volbách do Sněmovny v roce 2013 (hrubá reprezentativita)• frekvenci užívání internetu
Kontroly	Zpětným oslovením respondentů a kontrolou členů online panelu
Realizátor a zadavatel	realizuje společnost MEDIAN s.r.o. (člen SIMAR) pro iDnes.cz

Shrnutí základních závěrů

celkové shrnutí

Pokud mají Češi či Češky osobní zkušenosti s muslimy ve svém okolí, vykazují vyšší otevřenost k této menšině (slide 8).

Většina dotázaných podhodnocuje úroveň vzdělání muslimů, kteří žijí na území ČR (slide 9).

Čechům a Češkám převážně nevadí setkávat se s muslimy na veřejných místech, práci či ve školách. Naopak více negativně vnímají přítomnost muslimů v blízkost místa, kde bydlí ať již jde o čtvrť či přímo místo bydliště. Obecně je česká veřejnost spíše nakloněna tomu, aby muslimové v ČR žili rozptýleně ve společnosti než izolovaně (slide 15, slide 16).

Informace o muslimech čerpají dotázaní převážně z médií (slide 23).

U vztahu dotázaných k muslimům můžeme vidět rozdíly na základě věku, vzdělání a deklarované volené strany (slide 28, 29).

Otevřený vztah k muslimům se často pojí i s méně odmítavým postojem k přijímání uprchlíků ať již se jedná o arabské křesťany nebo muslimy (slide 34).

Jak dobře muslimy známe

Jak dobře muslimy známe - shrnutí

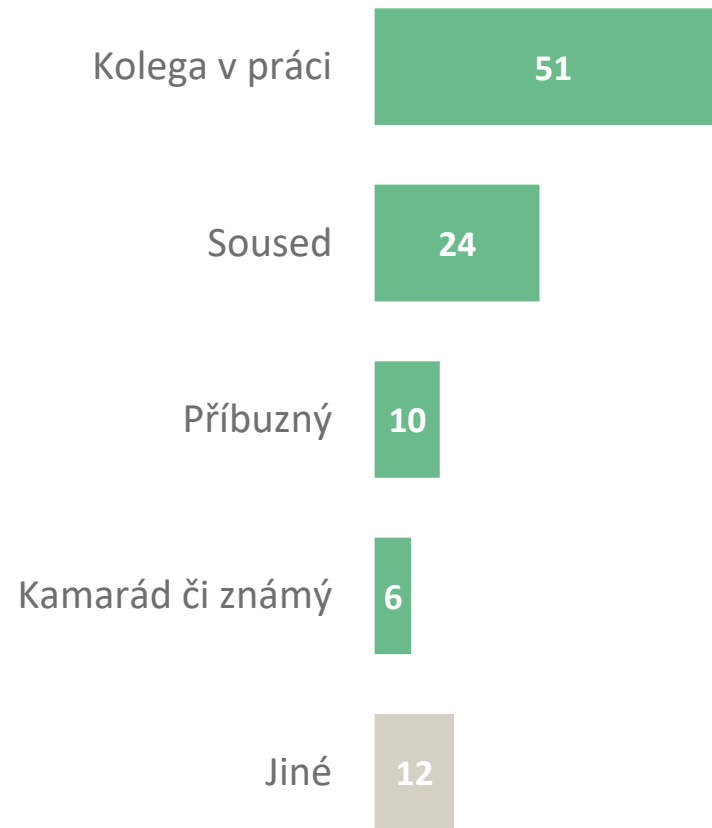
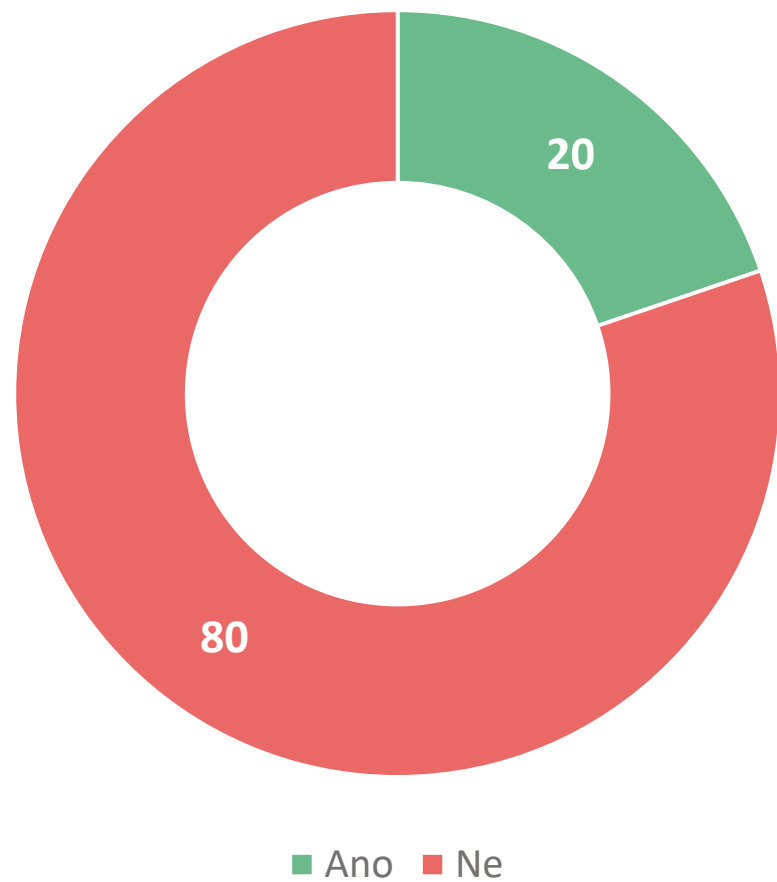
Pětina respondentů zná osobně nějakého muslima, přičemž nejčastěji se jedná o kolegu v práci či souseda. Lidé, kteří znají nějakého muslima, je označují významně častěji jako vzdělanější, než tomu je u lidí, kteří žádného muslima neznají. Pokud mají osobní zkušenosti s muslimy ve svém okolí, vykazují vyšší otevřenost k setkávání se s nimi v každodenním životě. Méně odmítavý postoj mají především vůči partnerskému vztahu jejich potomka s muslimem či muslimkou, muslimům na pozicích jako jsou lékaři, atp. Dále aby jejich kolega byl muslimem či muslimské děti chodili společně do třídy s jejich dětmi. Jejich postoj je významněji méně odmítavý i vůči sousedství s muslimem.

Dotázaní podceňují úroveň vzdělání muslimů žijících na území ČR. Zatímco reálně mají muslimové žijící v ČR především středoškolské či vysokoškolské vzdělání, česká veřejnost udává podstatně nižší hodnoty především u VŠ vzdělání (odhady 7 % ku realitě 35 %). Naopak podíl muslimů se základním vzděláním mají tendenci nadhodnocovat více než dvojnásobně (odhad 33 % ku realitě 15 %).

Aktivity muslimské komunity zaznamenalo minimum respondentů (15 %). Pokud nějakou zaznamenali, tak se nejčastěji jednalo o formu dodržování tradic (např.: muslimské ženy nosící šátky), nepokoje, hluk a kriminalitu nebo o výstavbu mešit. Mezi poměrně často zmiňované patří i komunita v Teplicích a Brně.

Třetina dotázaných někdy navštívila zemi, kde je islám převažujícím náboženstvím. Přičemž nejčastějšími cílovými destinacemi byly Tunis, Egypt a Turecko.

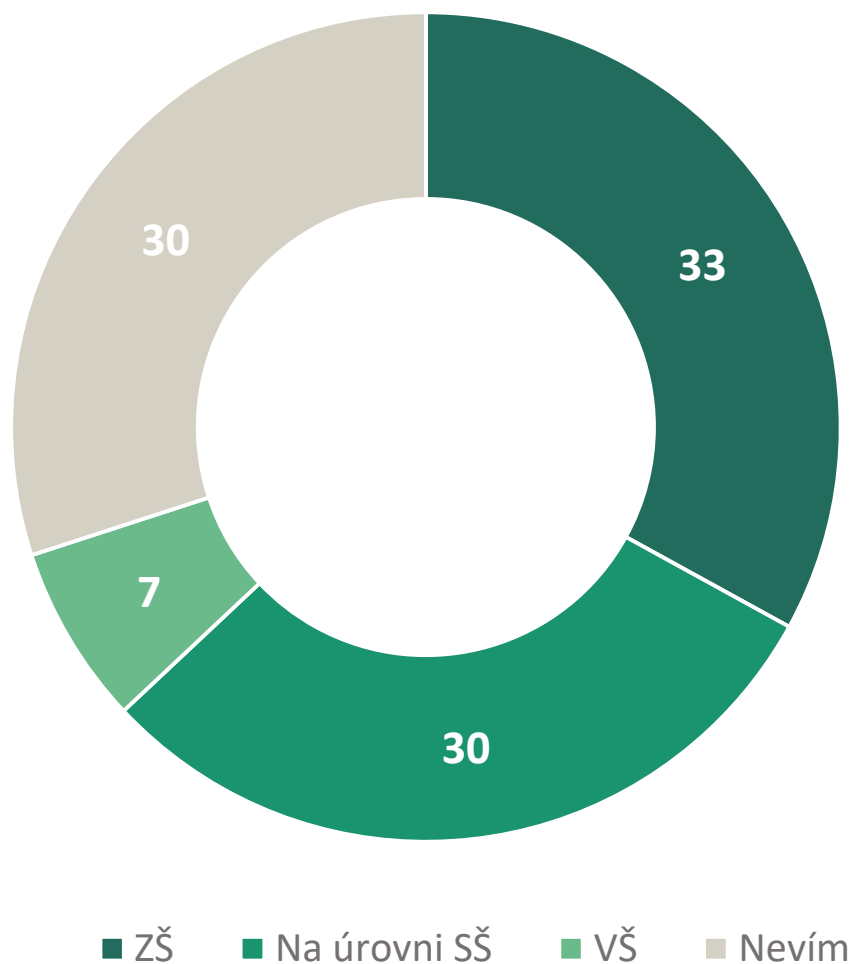
znají osobně nějakého muslima?

Q1. Znáte osobně nějakého muslima / muslimku?

N = 817, % odpovědí

jak vzdělání jsou muslimové přicházející do ČR?

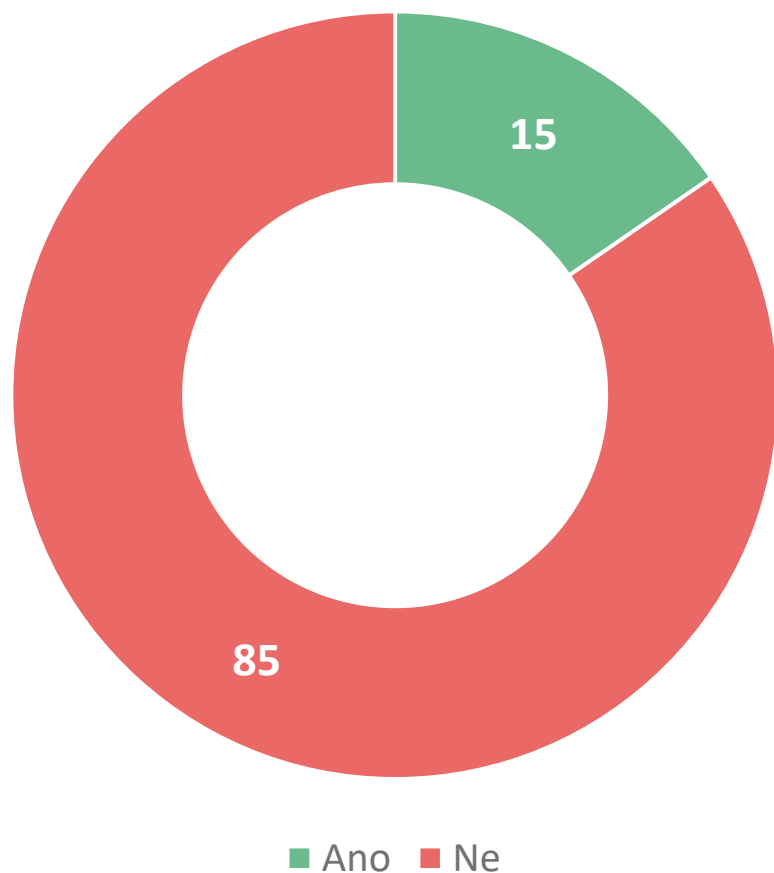

Reálné rozložení dle SLDB 2011, ČSÚ

Bez vzdělání	2 %
ZŠ	15 %
Středoškolské	47 %
Vyučení	13 %
Maturita	34 %
Vysokoškolské	35 %
Nezjištěno	1 %

Q12. Jak vzdělání jsou podle Vás muslimové, kteří do ČR přichází?
817 respondentů; Q12. Jak vzdělání jsou podle Vás muslimové, kteří do ČR přichází?

zaznamenali aktivity muslimské komunity v ČR?

Dodržování tradic (ramadán, zahalování...)	4
Nepořádek a kriminalita	3
Stavby mešit, mešity	3
Vystupování na veřejných místech a v médiích	2
Komunita v Teplicích	2
Konkrétní události	2
Prezentace muslimské komunity	1
Soužití s muslimskou menšinou	1
Přítomnost muslimů	1
Zapojení do veřejného života	1
Protesty a demonstrace	1
Tradiční kuchyně a jídla	1
Terorismus	1
Vymezení se proti islámskému radiikalismu	1
Vzdělávání a výchova dětí	0
jiná odpověď	1

Q9. Zaznamenali jste nějaké aktivity muslimské komunity v ČR?

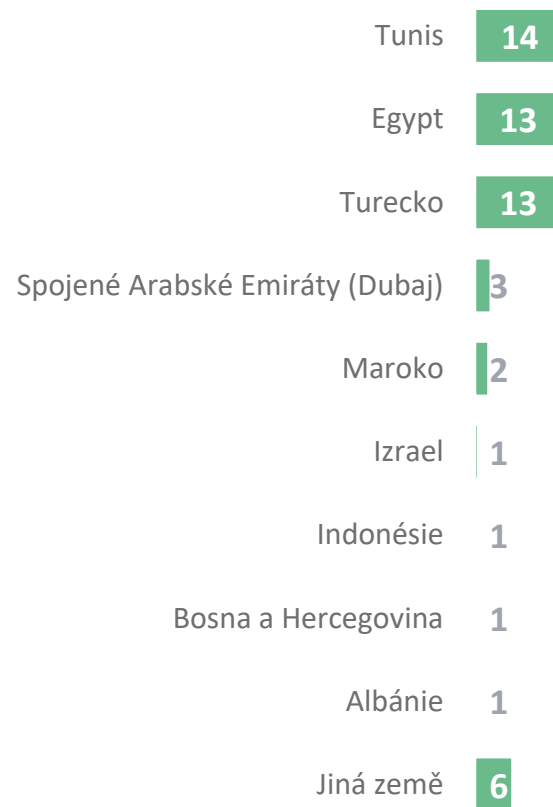
Q10. Popište, prosím, jaké aktivity muslimské komunity v ČR jste zaznamenal(a)?

Q9 N = 817, Q10 N= 126, % odpovědí

cestování do zemí s islámem jako převažujícím náboženstvím?

Byl(a) jste někdy v nějaké zemi, kde je islám převažující náboženství?

Ano 32 %
Ne 64 %
Nevím 4 %

Q4. V jaké zemi to bylo?

N Q3 = 817; N Q4 = 262, % odpovědí

Postoje k muslimům v ČR

shrnutí

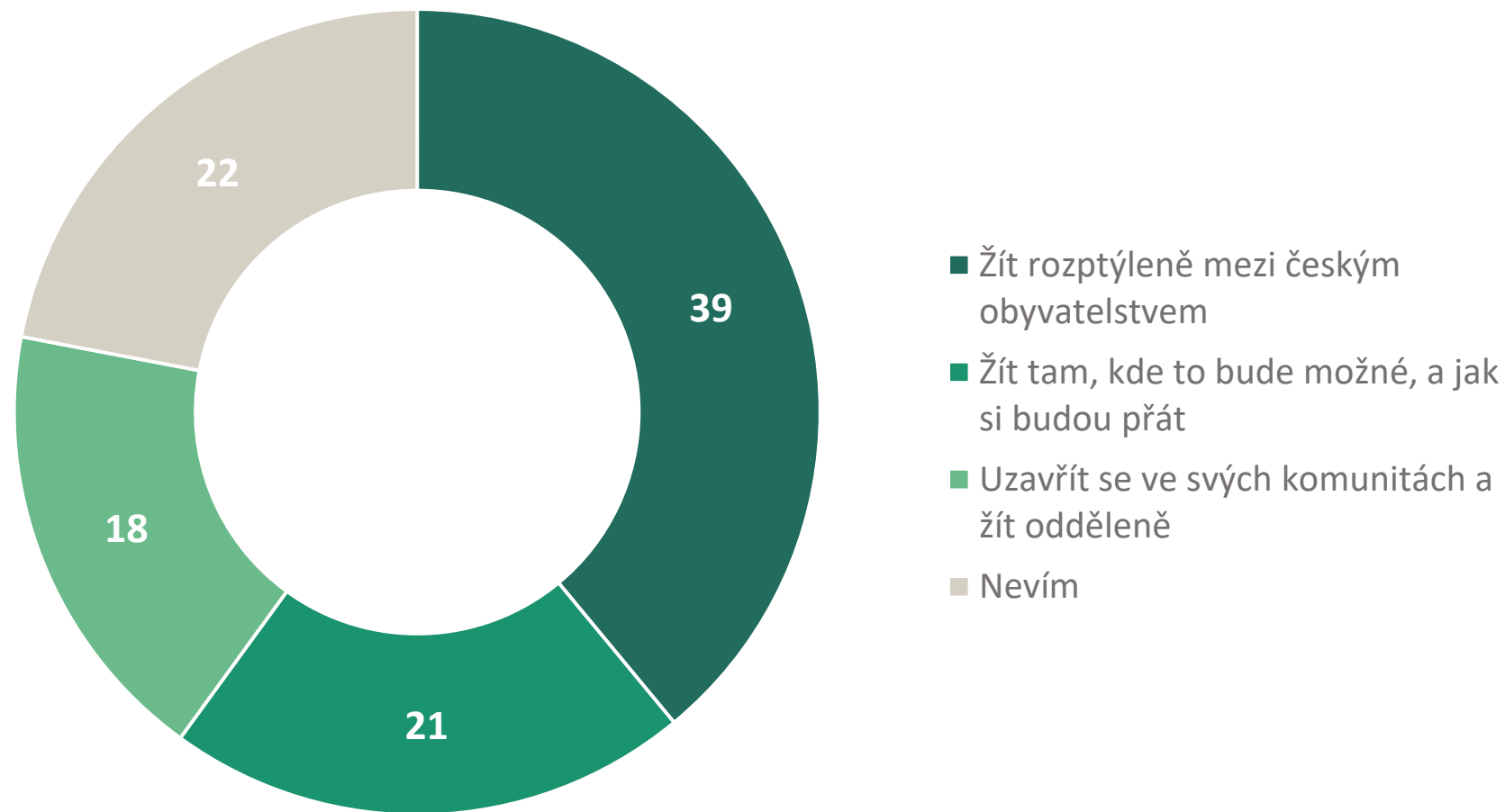
Obecně převažuje názor, že by se muslimská komunita neměla izolovat od českých obyvatel a měla žít rozptýleně ve společnosti. Pouze necelá pětina dotázaných by preferovala, aby se uzavřeli ve svých komunitách a žili odděleně od zbytku. Čechům a Češkám převážně nevádí setkávat se s muslimy na veřejných místech, práci či ve školách. Naopak více negativně vnímají přítomnost muslimů v blízkost místa, kde bydlí ať již jde o čtvrť či přímo místo bydliště. Tato tendence se potvrzuje i v případě, že by se muslim, muslimka či muslimský manželský pár měli stát jejich sousedy. Oproti jiným náboženským skupinám jsou v této pozici vnímání významně více negativně. Dotázaní tedy nejsou vesměs nakloněni uzavírání muslimů do vlastních komunit, nicméně jsou skeptičtí k tomu s nimi sousedit.

Když se zaměříme na konkrétní aspekty každodenního života a práva muslimů, vidíme, že je zde opět tendence muslimy spíše vnořit do společnosti s tím, že budou vyznávat svoji víru a zapojovat se do veřejného života, nicméně nebudou mít vlastní školy, stavět mešity či se v nich sdružovat. Česká veřejnost tedy zcela neodmítá soužití s muslimy, ale preferuje jejich přizpůsobení se a splynutí s majoritní společností. Toto dokresluje i skutečnost, že dotázaní vyjadřují menší obavy z muslimů, kteří se v ČR již narodili, oproti muslimům přicházejícím z arabských a islámských zemí a z oblasti Balkánu.

Dvě pětiny respondentů by umožnilo muslimům žijícím v ČR žádat o české občanství. Jako nejzásadnější podmínky pro získání trvalého pobytu v ČR označují respondenti trestní bezúhonnost (65 %), znalost českého jazyka (62 %) a stálé pracovní místo (50 %).

Zhruba polovina (49 %) souhlasí s tím, aby muslimové žijící v ČR vyznávali islámskou víru, 39 % podporuje, aby dále dodržovali své zvyky. Necelá polovina je otevřená tomu, aby muslimské ženy nosily pokrývky hlavy, které jim zakrývají pouze vlasy či vlasy a ramena (hidžáb 49 %, chádor 43 %). Pouze minimum české veřejnosti je nakloněno tomu, aby se muslimské ženy na veřejnosti zakrývaly tvář (nikáb 16 %, burka 15 %).

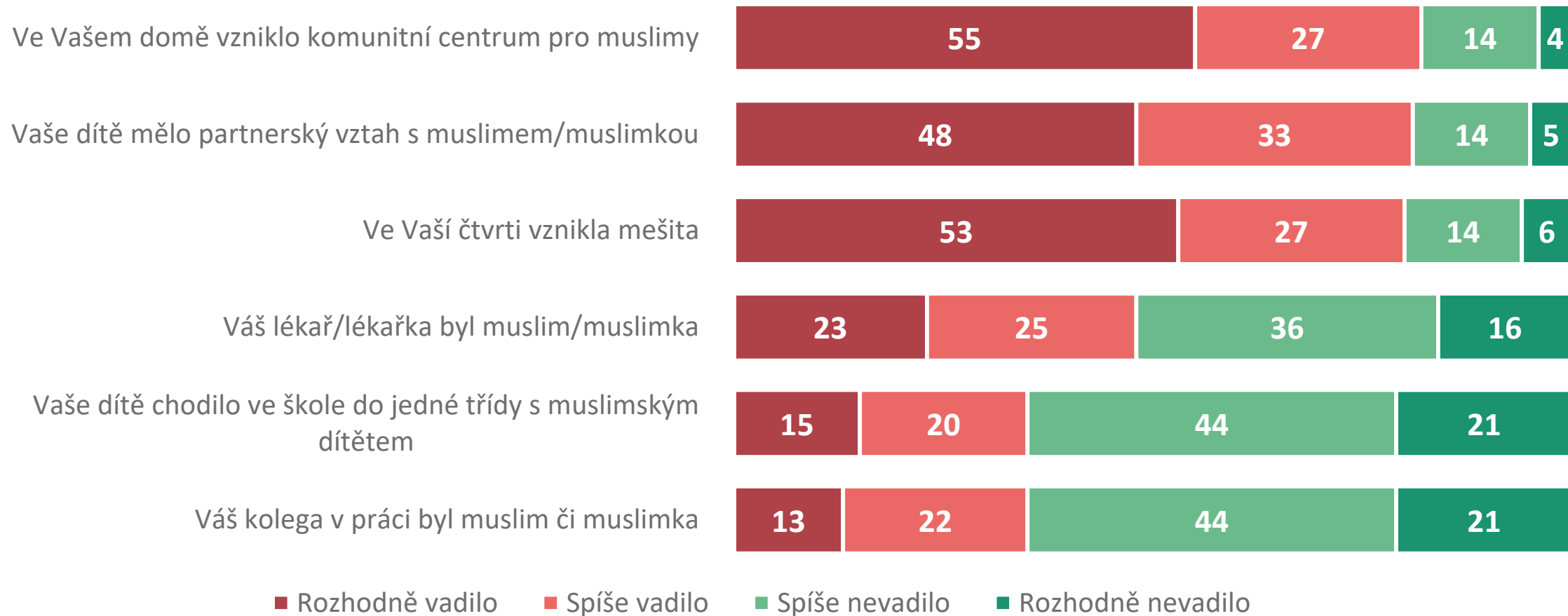
mají být muslimové žijící na území ČR součástí společnosti nebo žít odděleně?

Q17. Podle Vašeho názoru, měli by muslimové žijící v ČR ...

N = 817, % odpovědí

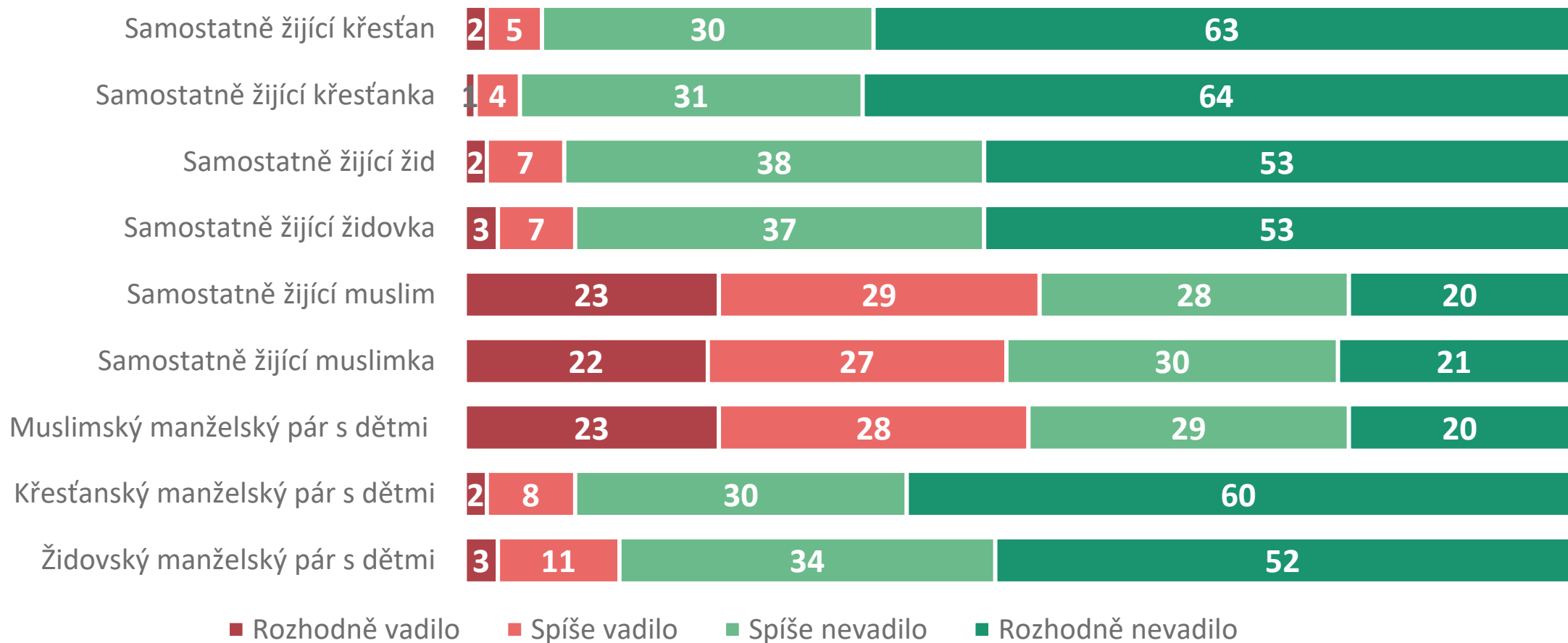
distance k muslimské minoritě – vadilo či nevadilo by Vám, pokud by...

Q13. Vadilo či nevadilo by Vám, pokud by:

N = 817, zobrazena % odpovědí

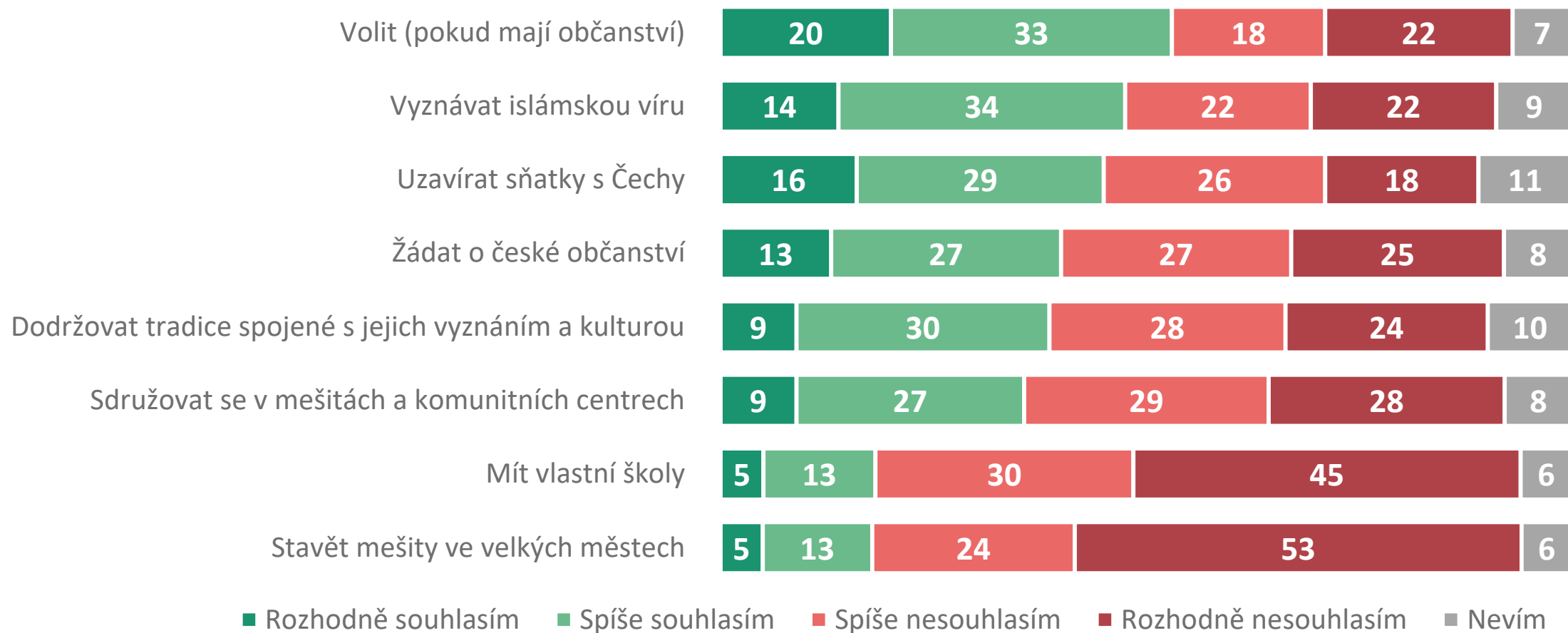
distance k náboženským skupinám – vadilo či nevadilo by Vám mít za souseda...

Q14. Vadilo či nevadilo by Vám, kdyby se Vaším sousedem měl stát:

N = 817, zobrazena % odpovědí

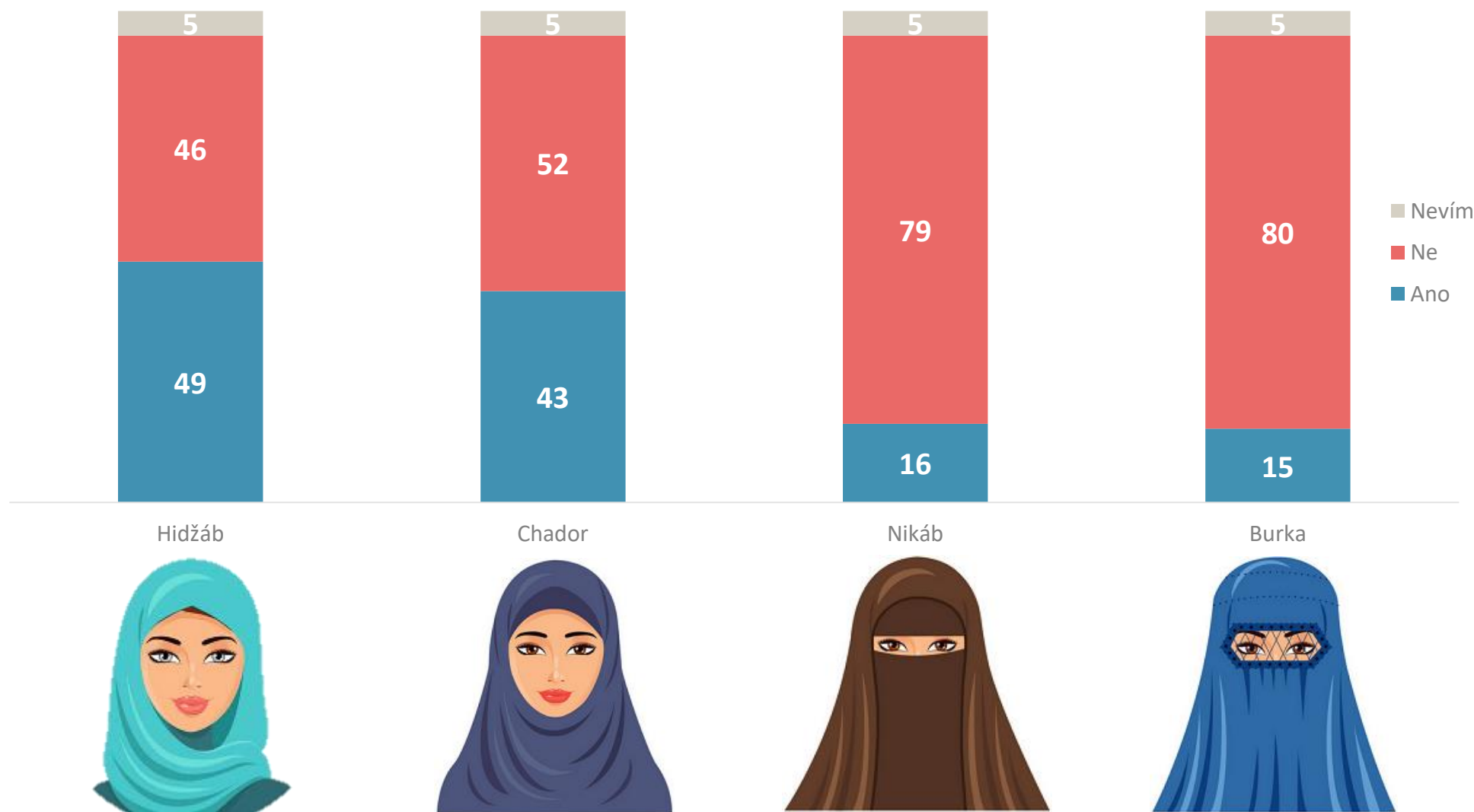
souhlasíte či nesouhlasíte s tím, že by muslimové a muslimky žijící na území ČR měli mít možnost:

Q18. Souhlasíte či nesouhlasíte s tím, že by muslimové a muslimky žijící na území ČR měli mít možnost:

N = 817, zobrazena % odpovědí

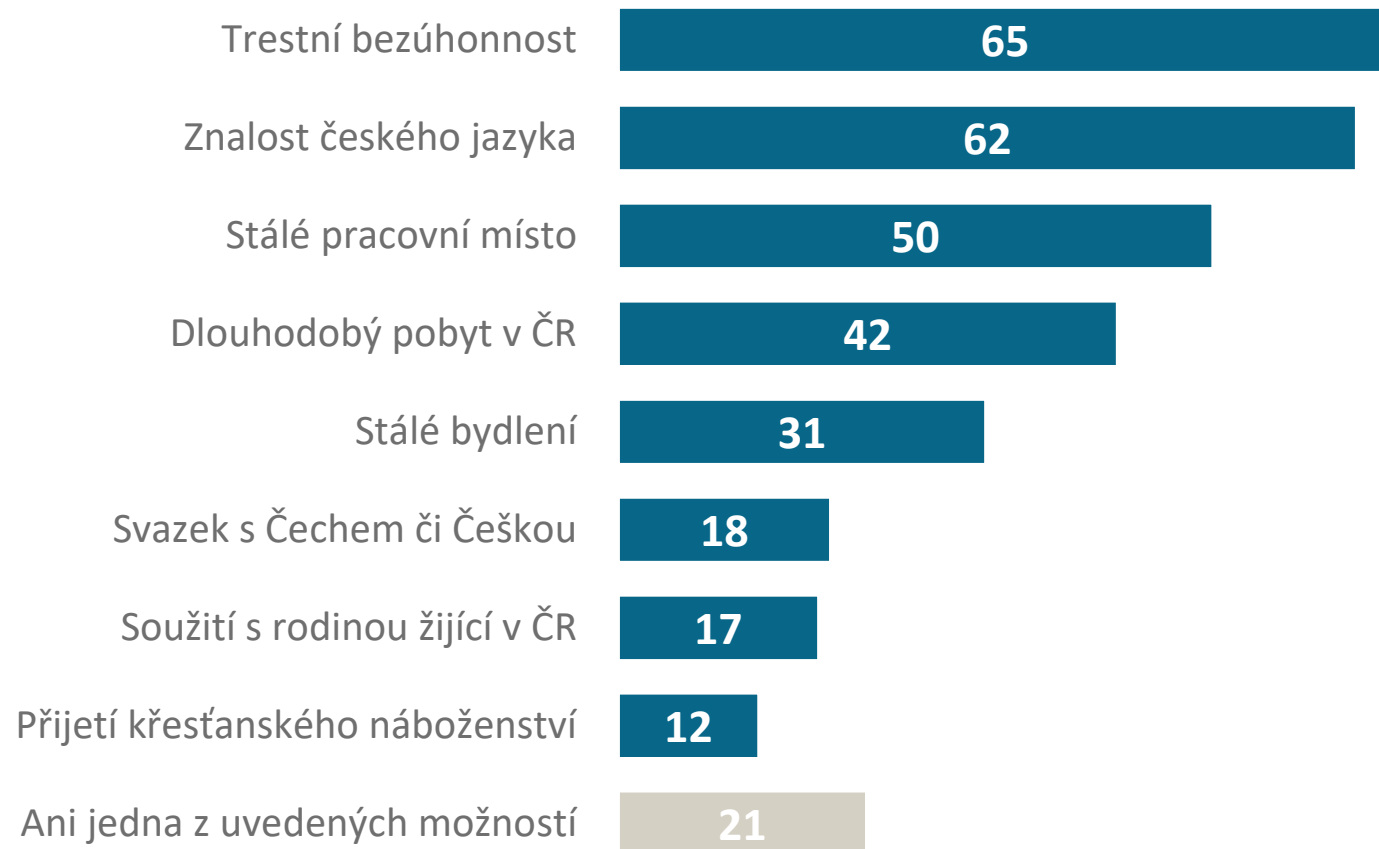
měly by mít muslimské ženy v ČR možnost nosit na veřejnosti...

Q15. Měly by muslimské ženy v ČR mít možnost na veřejnosti nosit:

N = 817, zobrazena % odpovědí

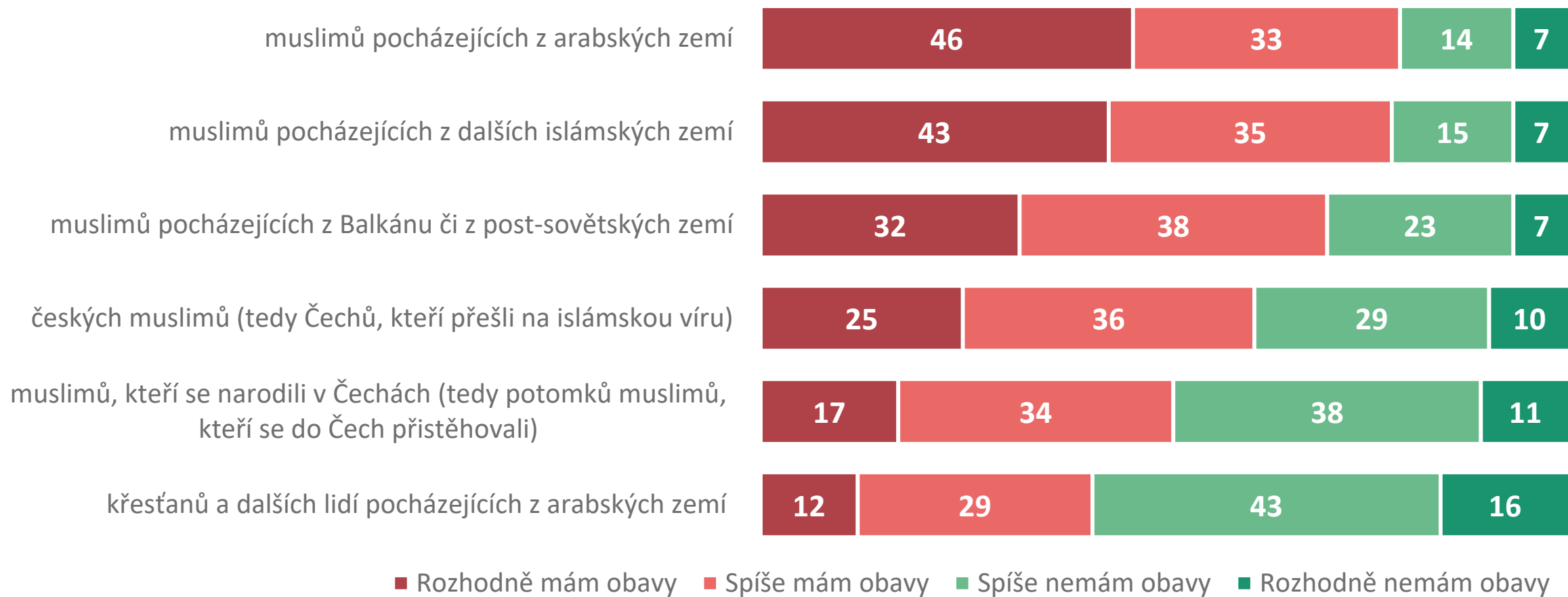
za jakých okolností by respondenti umožnili trvalý pobyt muslimům na území ČR

Q19. Za jakých okolností by podle Vás měl být umožněn trvalý pobyt muslimům a muslimkám přicházejícím do České republiky?

N = 817, % odpovědí; respondent mohl označit více možností

obavy z muslimů

Q16. Máte či nemáte vy osobně obavy z ...:

N = 817, % odpovědí

Zdroje informací a xenofobie Čechů

shrnutí

72 % respondentů čerpá informace o muslimech z médií, pouze necelá desetina (8 %) označuje jako zdroj svých informací o této menšině sociální sítě a známé či přátele. Prakticky nikdo neoznačuje za zdroj těchto informací své příbuzné či partnera/partnerku. Z médií, která jsou primárním zdrojem těchto informací, se jedná především o televize (veřejnoprávní 70 % i komerční 65 %). Dalším poměrně frekventovaně zmiňovaným zdrojem dvěma pětinami dotázaných je rozhlas a hlavní zpravodajské online servery (38 %). Tištěná média jsou pro třetinu (30 %) české veřejnosti místem, kde čerpají informace o muslimech. Informace tedy neproudí v rámci komunikace mezi dotázanými, ale získávají je výhradně skrze tyto zdroje.

Dvě pětiny (39 %) dotázaných se dle svého vyjádření (39 %) o informace spojené s muslimy zajímá.

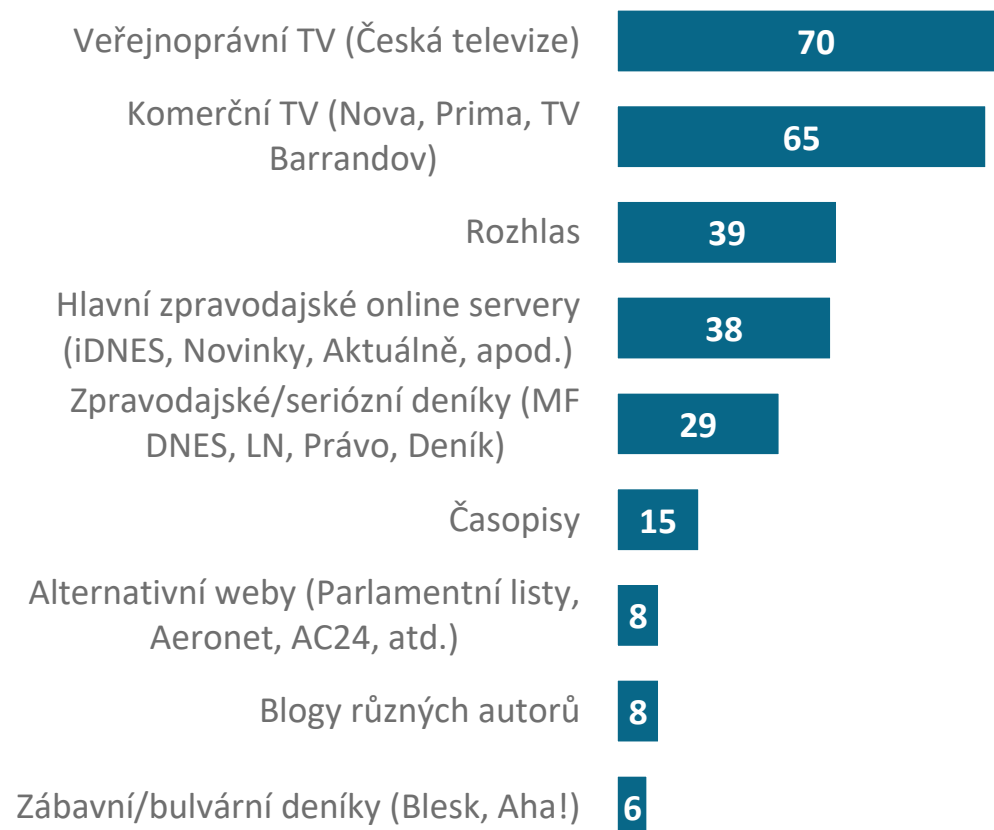
Ospravedlnění násilí na civilistech - mezi některými typy muslimů je výrazně více lidí, kteří násilí jednoznačně odmítají, přičemž jsou to především muslimové žijící v Evropě, nicméně i u muslimů z Blízkého východu, Asie a Afriky převažuje odmítavý postoj k násilí na civilistech. Okolo 15 % Čechů považuje bombardování a jiné násilí na civilistech za vždy či někdy ospravedlnitelné pro obranu západní civilizace. Toto číslo je srovnatelné s počtem muslimů, kteří v uplynulé dekádě násilí na civilistech za ospravedlnitelné pro obranu Islámu (výzkumy Pew Research). Mezi muslimy z Balkánu, post-sovětských zemí a západoevropských zemí byla podpora mírně nižší než v ČR, mezi muslimy z Afriky a Asie mírně vyšší.

zdroje informací o muslimech

Zdroje informací o muslimech

Typy médií, ze kterých informace čerpají

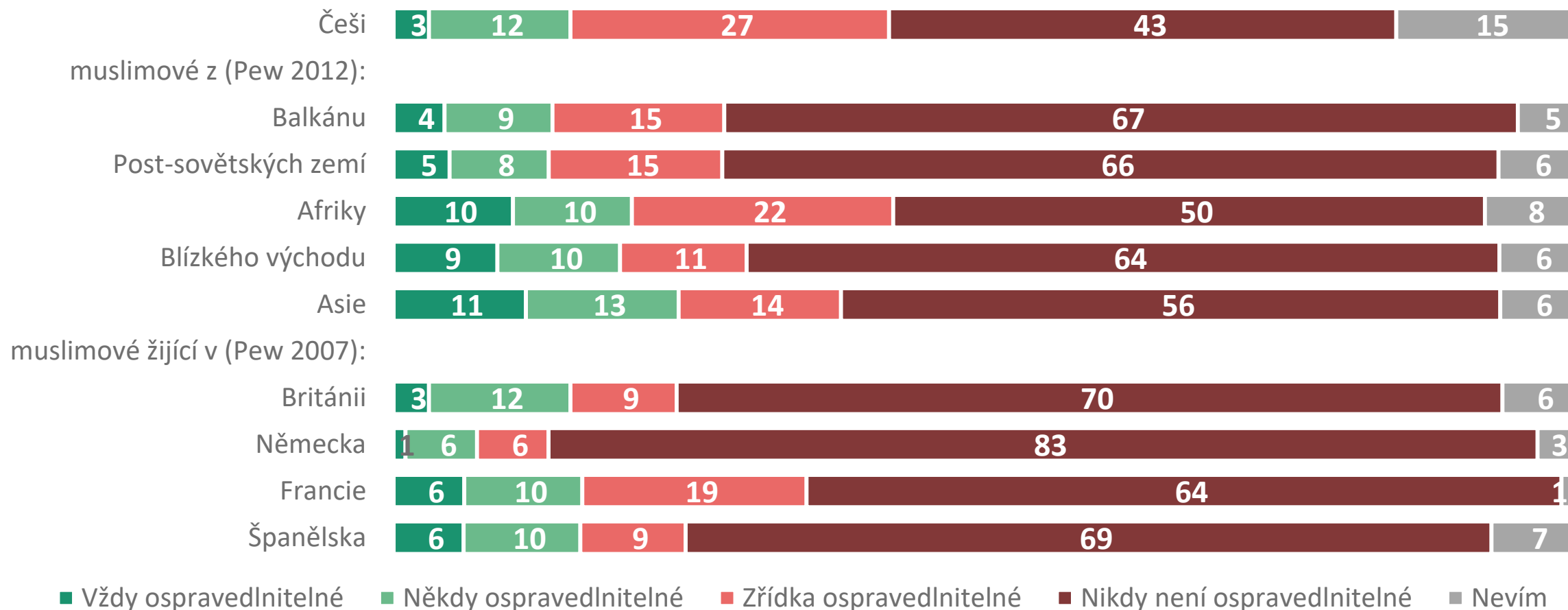

Q7. Z jakých zdrojů máte nejvíce informací o muslimech a islámu?

Q8. Z jakých typů médií čerpáte informace o muslimech a islámu?

Q7 N= 817; Q8 N = 598, % odpovědí, odpovídají pouze respondenti, kteří uvedli média jako zdroj informací o muslimech

je násilí na civilistech ospravedlnitelné pro obranu západní civilizace / Islámu?

Q22. Někteří lidé se domnívají, že bombardování (verze pro Čechy) / sebevražedné atentáty (verze Pew Research pro muslimy) nebo jiné formy násilí na civilistech jsou ospravedlnitelné pro obranu západní civilizace / Islámu. Jiní lidé věří, že je takové násilí vždy nepřijatelné. Cítíte se Vy osobně, že takovéto násilí je:

N = 817, % odpovědí

Na čem závisí naše postoje k muslimům

celkový vztah k muslimům (skór) – index otevřenosti

Z otázek, které se týkají obecné tolerance k jejich zvykům, pobytu v ČR a právům. Vypočítaný index konkrétně zahrnuje otázku na distanci vůči muslimům v každodenním setkávání (lékař, spolužák dítěte, kolega v práci...) a distanci vůči muslimům jako sousedům, otázku věnující se možnosti zahalování muslimských žen na veřejnosti a postoje k právům muslimů na území ČR.

Index je konstruován na znormované škále 0-100, kde 0 znamená, že respondent si ve všech otázkách byl zcela jistý tím, že muslimové by dané právo mít neměli, a 100 že si byl ve všech otázkách jistý, že by ho mít měli. Jinak řečeno 0 znamená, že jsou zcela uzavření a 100 zcela otevření. Následně byli dotázání rozděleni podle výsledného skóre do 4 skupin, kde jsou **velmi uzavření** (0-24,99), **spíše uzavření** (25-49,99), **spíše otevření** (50-74,99), **velmi otevření** (75-100).

shrnutí – kdo jsou uzavření a kdo jsou otevření?

U vztahu dotázaných k muslimům můžeme vidět rozdíly na základě věku, vzdělání a deklarované volené strany.

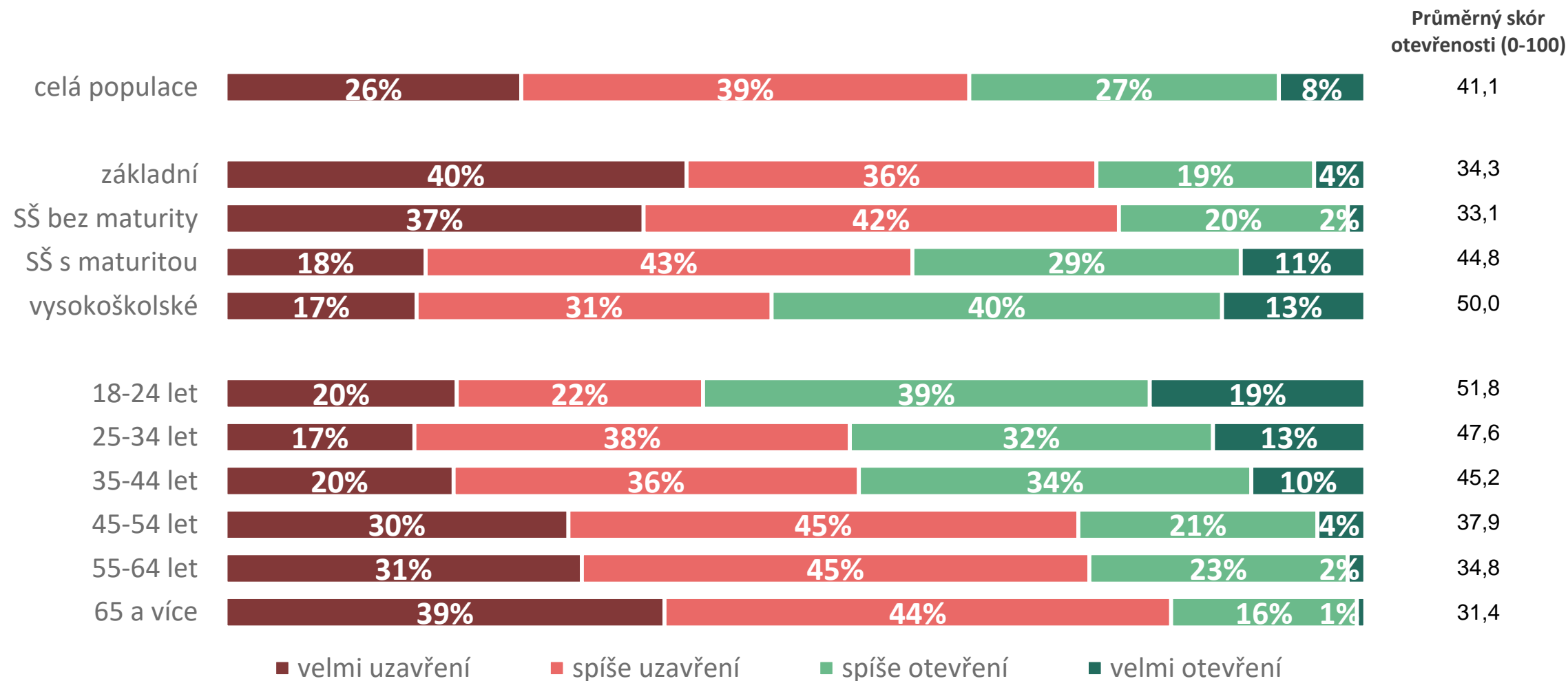
Se stoupajícím vzděláním stoupá otevřenost k muslimům, v průměrném skóru otevřenost k muslimům se významněji liší lidé se SŠ s maturitou a VŠ vzděláním od lidí s nižším vzděláním. Obecně více uzavření jsou lidé starší 45 let, přičemž nejsilnější uzavřenost můžeme pozorovat u lidí starších 65 let.

Uzavření Češi a Češky se častěji označují jako voliči SPD, KSČM, ANO (hodnoty průměrného skóre indexu otevřenosti pod 30 body či slabě nad), což je poměrně v souladu s postoji daných stran. Dalšími poměrně uzavřenými dotázanými jsou i voliči ČSSD a nevoliči. Naopak poměrně vysokou míru otevřenosti vidíme u voličů KDU-ČSL, TOP 09, Pirátů a STAN (hodnoty průměrného skóre se pohybují kolem 50 bodů a výše).

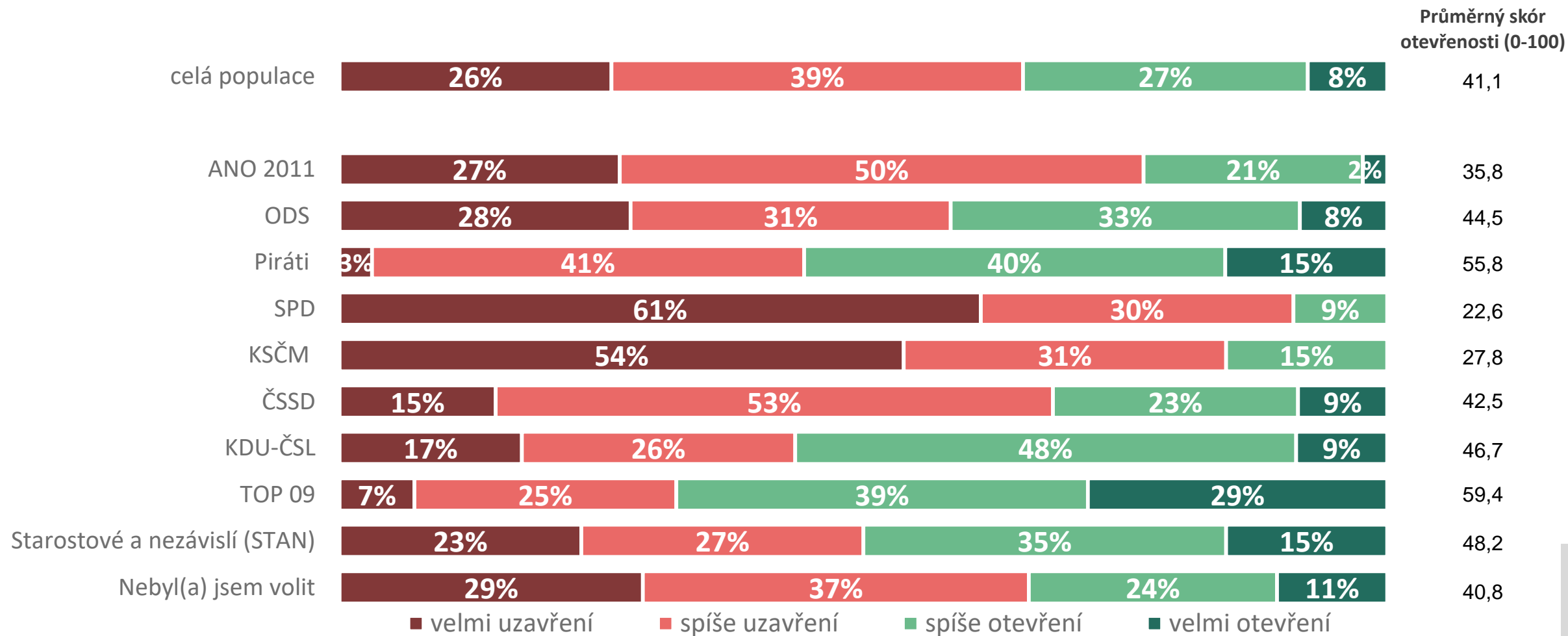
Pokud se podíváme na vztah k muslimům a skutečnost, zda respondenti nějakého muslima osobně znají, tak se nám potvrzuje dřívější závěr, tedy že tito lidé jsou obecně více otevření k muslimům. Průměrný skóru lidí, kteří nějakého muslima znají se v indexu otevřenosti liší o 10 bodů od těch, kteří nikoho takového neznají (48,7 ku 38,9). Stejně tak lidé, kteří někdy navštívili nějakou muslimskou zemi mají tendenci být více otevření k muslimům než lidé, kteří tuto zkušenost nemají.

O něco více otevření jsou pak dotázaní, kteří sledují zpravodajské seriózní deníky, hlavní zpravodajské online servery, veřejnoprávní televize a blogy různých autorů.

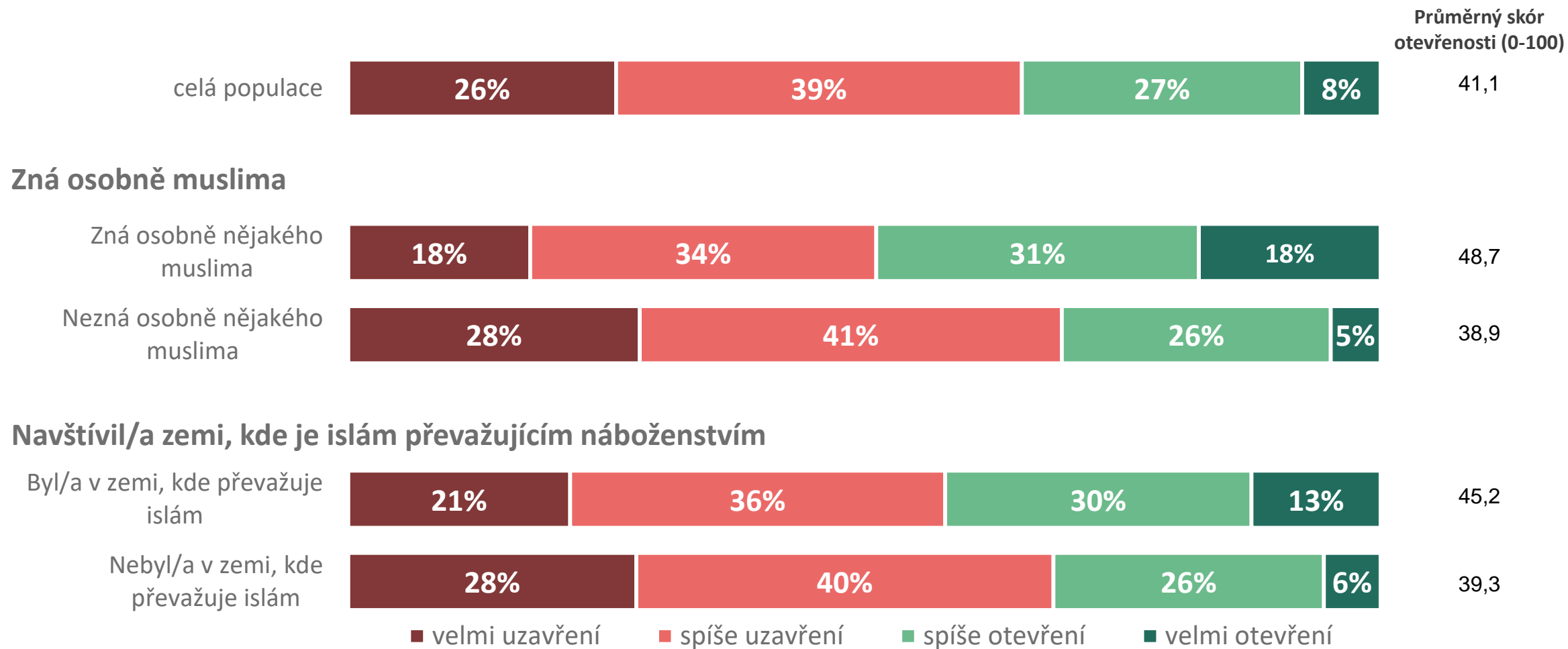
vztah k muslimům dle věku a vzdělání

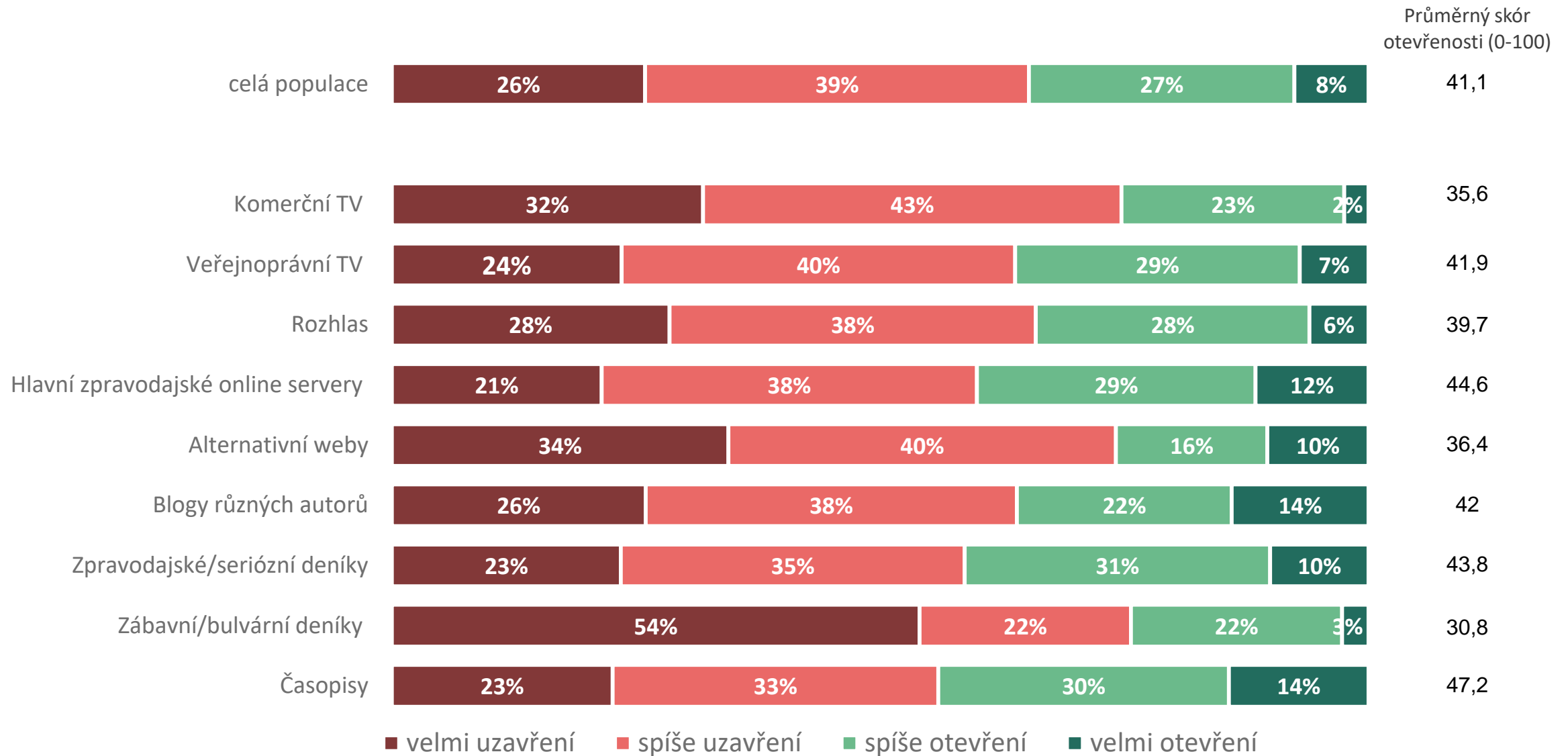
vztah k muslimům dle volební preference

vztah k muslimům a osobní zkušenosti

vztah k muslimům a zdroje informací

shrnutí – jaké mají uzavření a otevření postoje?

Dotázaní, kteří mají více otevřený vztah k muslimům, mají reálnější představy o tom, jakou úroveň vzdělání muslimové v ČR mají a poměrně dobře tuto vzdělanostní strukturu odhadují i co do poměru zastoupení.

Otevřený vztah k muslimům se často pojí i s méně odmítavým postojem k přijímání uprchlíků ať již se jedná o arabské křesťany nebo muslimy.

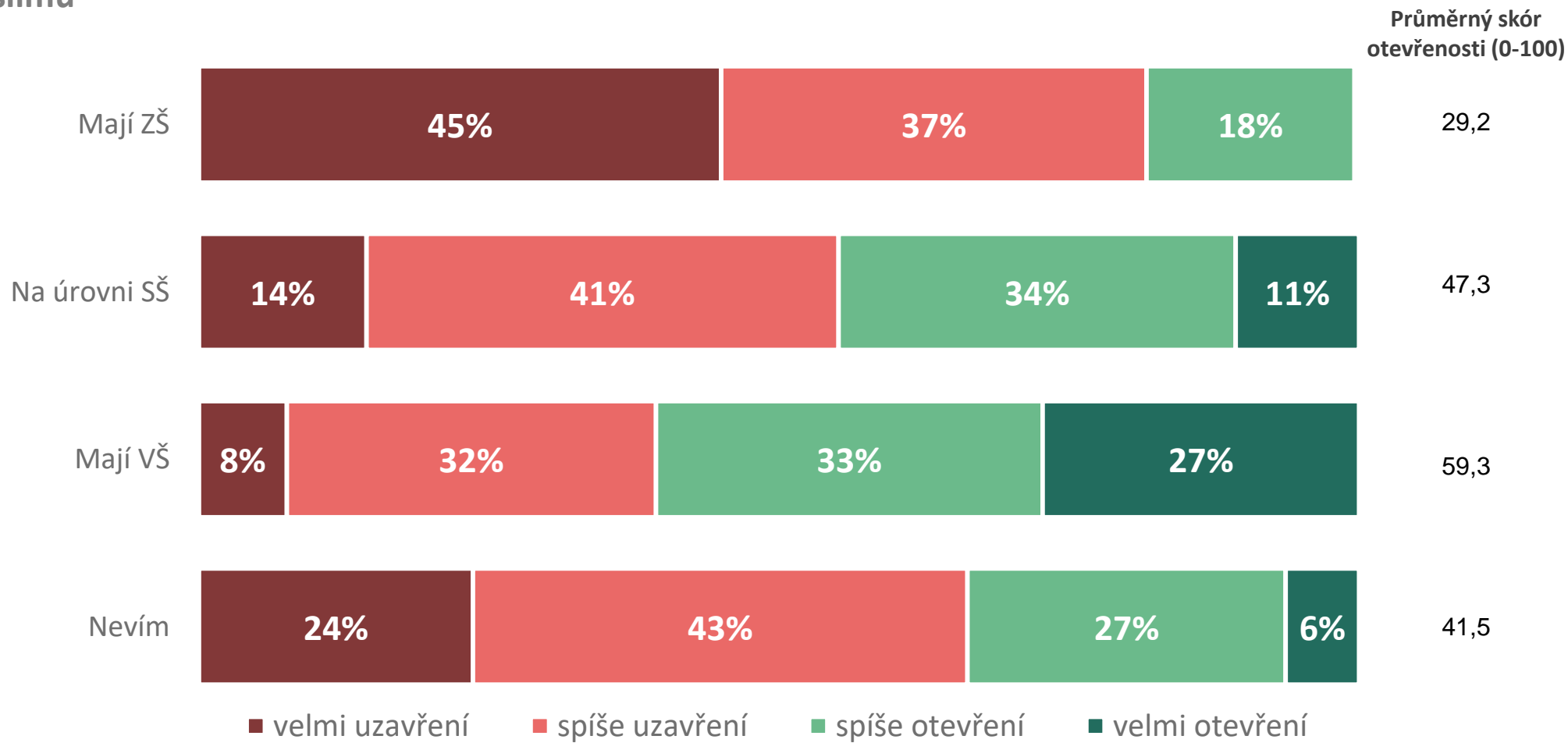
Mezi dotázanými převažuje názor, že násilí na civilistech pro obranu západní civilizace není ospravedlnitelné. Z hlediska vztahu k muslimům označují lidé otevření této menšině méně toto násilí za ospravedlnitelné (vždy ospravedlnitelné: otevření 23 % ku uzavření 77 %; někdy ospravedlnitelné: otevření 29 % ku uzavření 71 %).

Lidé otevření k muslimům mají často zároveň menší obavy z etnických menšin a imigrantů obecně, zatímco vysoká míra xenofobie se významně častěji pojí s uzavřeným vztahem k muslimům žijícím v ČR.

Index xenofobie byl počítán z obecné škály xenofobie, která obsahuje sadu devíti výroků vztahujících se k migraci a imigrantům. Sestaven je jako součet skóre na škále, přičemž čím vyššího skóre respondent dosáhl, tím více má tendenci být xenofobní (minimum dosažených bodů byla 0, maximum 18). Lidé s celkovým skóre 0 - 3 byli zařazeni do skupiny „nízká míra xenofobie“, skóre 4 - 8 do kategorie „střední míra xenofobie“ a 9 - 18 jako „vysoká míra xenofobie“.

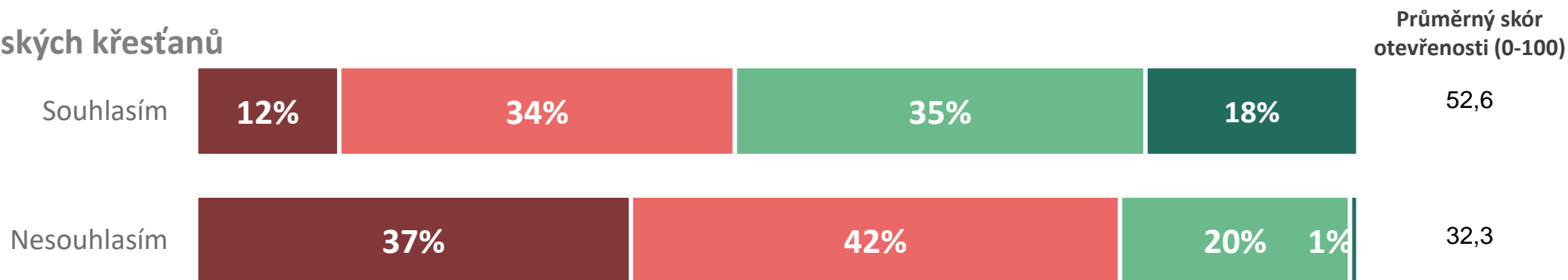
vztah k muslimům a přesnost představ

Vzdělání muslimů

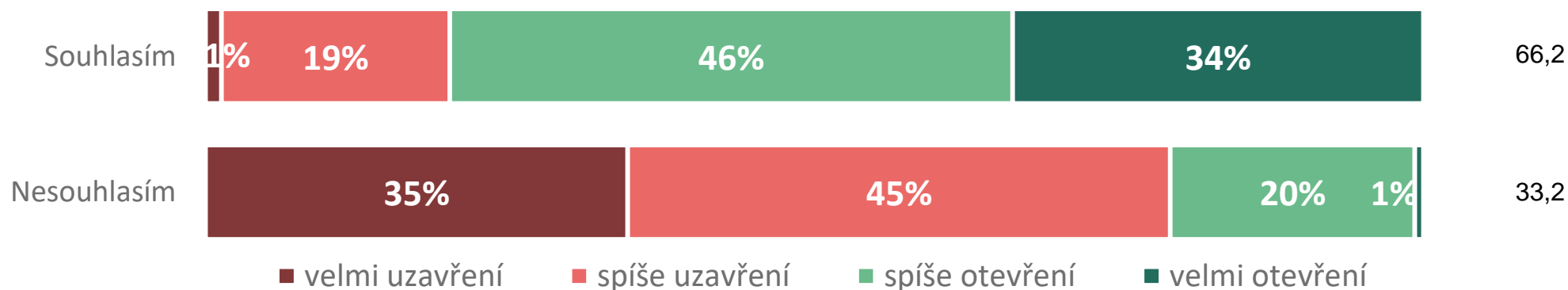

vztah k muslimům a ochota přijímat uprchlíky

Přijímání arabských křesťanů

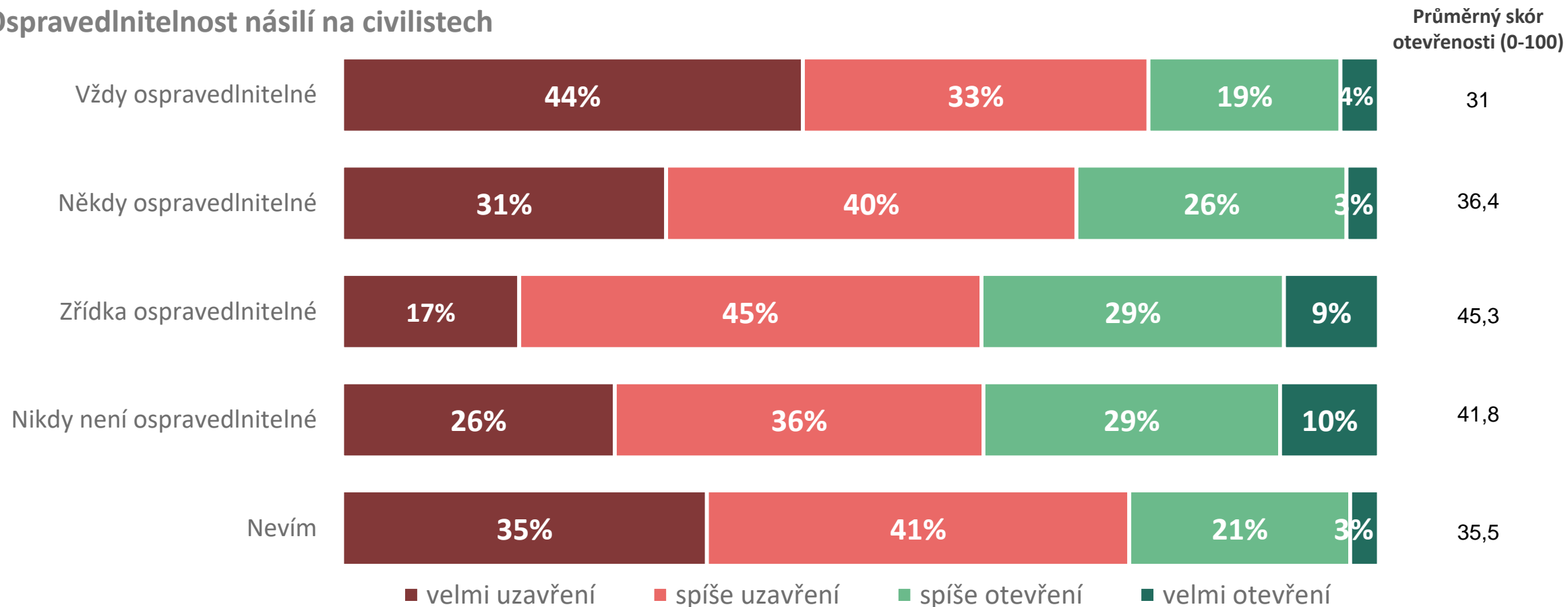

Přijímání muslimů

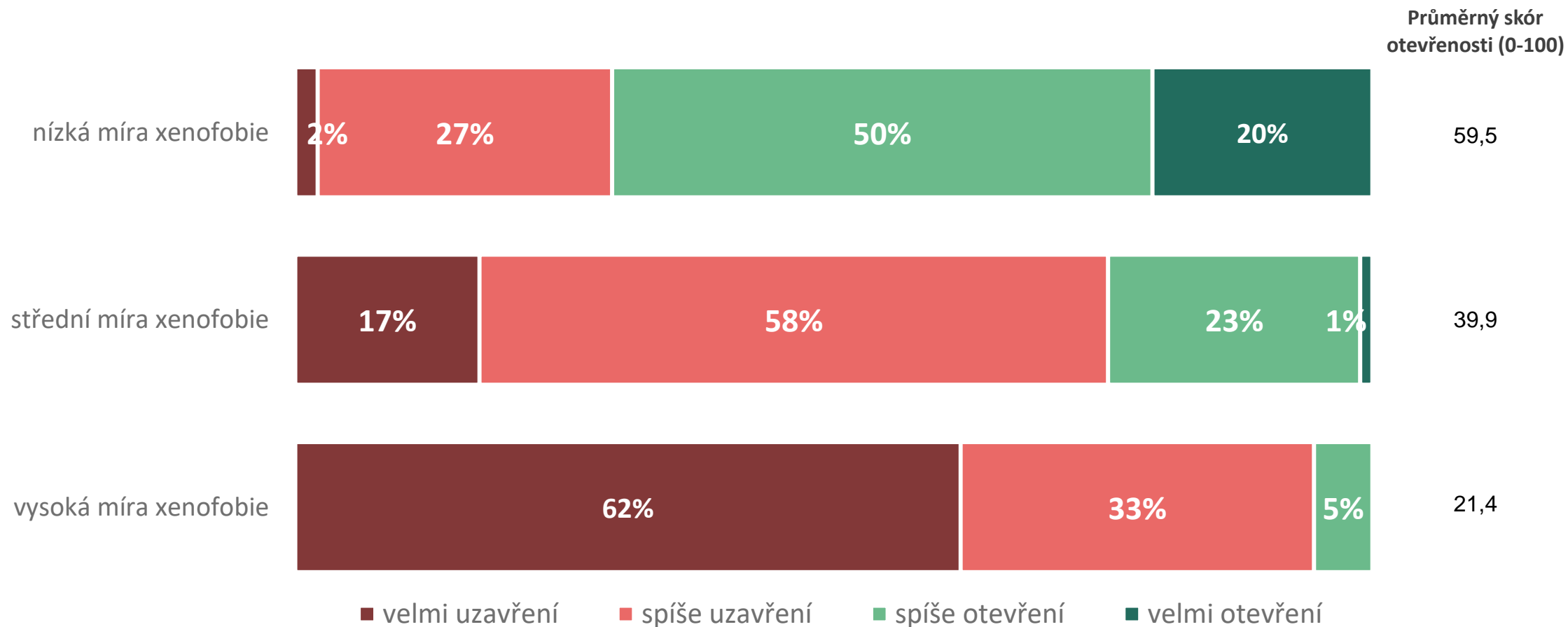

vztah k muslimům a podpora násilí

Ospravedlnitelnost násilí na civilistech

vztah k muslimům a obecná obava z menšin (xenofobie)

Informace o struktuře vzorku

struktura vzorku

Pohlaví

Muž	49 %
Žena	51 %

Věková skupina

18–24 let	9 %
25–34 let	17 %
35–44 let	20 %
45–64 let	32 %
65 a více let	22 %

Dosažené vzdělání

Základní	14 %
Vyučen / Střední škola bez maturity	35 %
Středoškolské s maturitou	34 %
Vysokoškolské	17 %

Velikost místa bydliště

do 999 obyvatel	17 %
1000–4999 obyvatel	22 %
5 000–19 999 obyvatel	18 %
20 000–99 999 obyvatel	22 %
100 000 a více obyvatel	21 %

Region

Praha	12 %
Středočeský	12 %
Jihočeský	6 %
Plzeňský	5 %
Karlovarský	3 %
Ústecký	8 %
Liberecký	4 %
Královéhradecký	5 %
Pardubický	5 %
Vysočina	5 %
Jihomoravský	11 %
Olomoucký	6 %
Zlínský	6 %
Moravskoslezský	12 %

M E D I A N

MEDIAN je nezávislá soukromá společnost pro výzkum trhu, médií a veřejného mínění & vývoj analytického a marketingového software.

Společnost působí na trhu od roku 1993 a realizuje všechny typy kvalitativních i kvantitativních výzkumů trhu a veřejného mínění, včetně oficiálních mediálních měření a MML-TGI.

MEDIAN je členem odborných sdružení:

[SIMAR](#)

[ESOMAR](#)

[TGI Network](#)

American Marketing Association

kontakt

Daniel Prokop
608 333 902
daniel.prokop@median.cz

MEDIAN, s. r. o.
Národních hrdinů 73
190 12 Praha 9
www.median.cz
225 301 111